

Tartalomjegyzék

Alapítványunk munkatársai	2
Alapítványunk jelene és jövője	3
Adományi program	6
Zöldút program	11
Általános segítségnyújtás	14
Képzési program	16
Civil-társ Trust programiroda	18
Adományi listák 2004	24
Könyvvizsgálói jelentés	41
2004. évi mérleg	42
2004. eredménykimutatás	43
Konzorcium	44

Alapítványunk munkatársai

Foltányi Zsuzsa
igazgató,
a kuratórium tagja,
biológus-
vegyszerészmérnök

Móra Veronika
igazgatóhelyettes,
a képzési program
vezetője

Temesvári Szilvia
adományi
programvezető

Sólyom Éva
igazgatói asszisztens

Balázs György
pénzügyi vezető

Suszter Melinda
vidékfejlesztési
programvezető

Bilski Veronika
regionális
forrásszerző

Csöli Virág
recepció

Németh Krisztián
asszisztens

Fehér Tamásné
könyvelő

A kuratórium tagjai

Hartman Máttyás
az Ökotárs Alapítvány kuratóriumának elnöke,
agrármérnök, a godóllói GATE Zöld Klub alapító tagja

Kosztolányi István
a Concordia Szervezet- és Vezetésfejlesztési Kft.
ügyvezető igazgatója, kertészmérnök

Potozky László
a Fundatia Petru Parteneriat (az EPECE konzorcium
romániai tagszervezete) igazgatója, biológus,
tanár

Sebestyén Stella
a Pénzügyi Szervezetek Állami felügyeletének munkatársa,
közgazdász, szakújságíró
tanár

A felügyelőbizottság tagjai

Csongor Anna
szociológus, tanár,
az Autonomia Alapítvány igazgatója

Fodor Réka
kertészmérnök, könyvvizsgáló,
az Adó- és Közgazdasági Tanácsadó Kft. könyvvizsgálója

Alapítványunk jelene és jövője

„A civil társadalom felemelkedése kétségtelenül
mérőföldkőnek számít korunk történetében.”
KOFI ANNAN, ENSZ főtitkár

2004-ben az Ökotárs Alapítvány ismét úttörő kísérletet indított útjára. Alapos tervezést követően nagy lendülettel kezdtünk forrásszerző kampányunkba, amelynek célja a hosszú távon független és fenntartható, „klasszikus” (azaz tőketartalékainak hozamából működő és adományozó) alapítvány létrehozása. Erre a kísérletre egyik alaptámogatónk, a C. S. Mott Alapítvány sarkallt bennünket: ha 2006-ig képesek vagyunk külföldi és belföldi forrásokból, illetve saját megtakarításaink révén 200 000 dollár tőkét összegyűjteni, úgy ezt ugyanekkora összeggel duplázza meg. Ez a lehetőség, párosulva aktív forrásgyűjtési törekvéseinkkel, kulcsfontosságú az alapítvány jövője szempontjából. Ez a záloga annak, hogy továbbra is folytathassuk a fenntartható fejlődést szolgáló helyi, közösségi kezdeményezéseket, illetve a zöld szervezetek – és tágabban a hazai civil társadalom – megerősödését, virágzóvá és sokszínűvé válását segítő munkánkat, anélkül, hogy saját támogatójaink versenytársává váljúnak.

Mint azt sejtettük, az év elején elkezdett forrásgyűjtés útja igencsak rögsőnek bizonyult. Részben mentségünkre szolgálhat, hogy újoncok vagyunk e téren: működésünk több mint 13 éve során alapító-támogatónk (amerikai magánalapítványok) biztos anyagi hátteret nyújtottak munkánkhoz. Bár korábban is folyamatosan törekedtünk forrásaink bővítésére,

alapelvünk volt, hogy nem teszünk kísérletet olyan források megszerzésére, amelyekhez támogatóink – azaz a környezetvédő szervezetek – maguk is közvetlenül hozzáférhetnek. Ugyanebből a megfontolásból nem törekedtünk aktívan az Ökotárs nevének szélesebb körű megismertetésére sem – inkább az általunk támogatott szervezetek nyilvánosság előtti megjelenésének elősegítését tartottuk feladatunknak. Ezért lehetséges az, hogy bár alapítványunk tevékenysége a környezetvédő szervezetek – és általában a civil szféra – körében nagy elismertségnek örvend, a szélesebb nagyközönség még keveset hallott rólunk.

Az elmúlt néhány évben azonban minket is elért a változások szele. Nyilvánvaló, hogy nem támaszkodhatunk az idők végezetéig külföldi forrásokra, saját lábunkra kell állnunk, és önállóvá kell válnunk küldetésünk hosszú távú beteljesítése érdekében. Bár a környezetvédelmi programok és tevékenységek, illetve a civil szervezetek előtt számos más – kormányzati, európai – forrás áll ma már nyitva, hiszünk abban, mindezek mellett mindig is szükség lesz az olyan kisebb, de független, ezért az újszerű, innovatív ötleteket, kísérleti programokat, alternatívákat támogatni képes szervezetek tevékenységére is, mint amilyen az Ökotárs Alapítvány. A nemzetközi egyezmények és kormányzati programok mellett

ugyanis az önszerveződő, helyi erőforrásokból táplálkozó kezdeményezések lehetnek képesek arra, hogy utakat, megoldásokat találjanak az egyre súlyosbodó környezeti válságnak nemcsak a tüneteire, de mélyebben fekvő okaira is. Márpedig a válságra figyelmeztető jelek egyre szaporodnak: kutatóintézetek és kormányok elemzései hívják fel a figyelmet az éghajlatváltozás egyre gyorsuló ütemére, a fajok kihalásának riasztó mértékére, a világ erdeinek pusztulására és általában véve a Föld erőforrásainak végeességére. Segítenünk és támogatnunk kell minden olyan kezdeményezést, amely, ha bármilyen kis mértékben is, de hozzájárulhat e folyamatoknak legalább a megállításához, és – reményeink szerint – visszafordításához. Bízunk abban, hogy az ilyen kis lépésekkel ott lehet elindítani a változást, ahol az a legnagyobb erővel hat: a fejekben, az emberek gondolkodás- és szemléletmódjában. Hiszünk abban is, hogy az ilyen „civil kurázsit” megtestesítő csoportok a demokratikus társadalom kiszélesedésének alapkövei, hiszen csak a saját életük, jövőjük alakításában tudatosan és tevékenyen részt vevő állampolgárok és közösségeik révén valósulhat meg az emberi (és minden földi) élet minőségét jó irányba térítő fejlődés. 2004-ben elsősorban régi barátainkra, segítőkinkre támaszkodva, akik az Ökotárs eredményeinek ismeretében, jó szível ajánlottak minket, igyekeztünk kapcsolatba lépni olyan személyekkel, vállalatokkal, intézményekkel, akik és amelyek a felelős társadalmi

szerepvállalás jegyében támogatnak – egyebek mellett – a környezet védelmét szolgáló, civil szervezeti programokat. Nyilvánvaló, hogy e területen (is) óriási a versengés, és ebben a környezetvédelem sajnos hátrább szorul olyan – szintén fontos – témák mögött, mint az egészség- vagy gyermekvédelem, ahogy ez a személyi jövedelemadó 1%-os felajánlásainak gyűjtése során is kiderült. Ennek ellenére az általunk támogatott programok sokszínűsége révén – a megújuló erőforrások népszerűsítésétől a vidékfejlesztési és ökoturisztikai projekteken át a hulladék megelőző munkáig – több partnerrel tudunk már eddig is gyümölcsöző és minden fél, de leginkább környezetünk számára eredményes együttműködést kialakítani. Tapasztalatunk szerint azonban a filantrópia kultúrája Magyarországon még nem nyert igazán polgárjogot, csak kevés előremutató kezdeményezésről, támogatási rendszerről van tudomásunk – feladatunknak érezzük ezért azt is, hogy bemutatassuk: a társadalmi kezdeményezések, programok támogatása nemcsak a közvetlen kedvezményezett, hanem valamennyiünk közös érdeke. Ezt a munkát az elkövetkező években is tovább szeretnénk folytatni, olyan korábban már bevált, innovatív és egyedi programokkal, mint a környezetvédő szervezetek és hátrányos helyzetű közösségek helyi fejlesztési együttműködését segítő Zöldmunka, vagy a határainkon átnyúló (elsősorban romániai szervezetekkel közös) programok építése. Amellett,

hogy az ilyen kezdeményezések támogatása valóban hosszú távon szolgálja a szóban forgó térségek előrelépését, érdekeit, újszerűségük révén általában is ráirányíthatják a figyelmet e munka fontosságára, a résztvevő partnerek hírnevét is növelve. Ebbéli erőfeszítéseink folytatásához szeretnénk megnyerni minden, unokáink jövőjét szíven viselő ember és szervezet támogatását. Jelentésünk e sokszínű munka egy évének keresztmetszetét nyújtja, érdekesebb programjaink, eredményeink felvillantásával – részben támogatottjaink szavain keresztül.

Adományi program

Általános adományi programunk működési elvei és módszerei 2004-ben sem változtak lényegesen, a korábbi évek bevált gyakorlatának megfelelően hirdettük meg pályázati felhívásainkat az erre szakosodott lapokban és az interneten. Ebben az évben alapítványunkhoz 209 pályázat érkezett, összesen 147 801 615 Ft kéréssel, ebből Adományi Bizottságunk négy körben 59 szervezetet támogatott 17 842 000 Ft-tal. Egy szervezet átlagosan 302 407 Ft-ot kapott, a legnagyobb támogatás 800 000 Ft, a legkisebb pedig 40 000 Ft volt (I. adományi listák). Régi, megszokott pályázóinkon kívül egyre több újonnan alakult, nagy célokat kitűző szervezet jelenik meg nálunk, sok esetben egyszerre 3-4 pályázattal. Emellett változatlanul egyre több régi szervezet keresi meg az alapítványt szervezetfejlesztést, konzultációs segítséget igénylő pályázatával – örvendetes tendenciának érezzük, hogy a szervezetek vezetői felismerik ennek fontosságát. 2004-ben is meghirdettük a Pályázat a szervezetek fenntarthatóságának növelésére programunkat, amelynek keretében

legfeljebb 6 szervezet egyenként 1 millió forintos támogatására volt lehetőség. A beérkezett 37 pályázat közül először 13 került kiválasztásra. A monitori látogatásokat és jelentéseket követően végül 3 szervezet (Pangea Kulturális és Környezetvédelmi Egyesület, Esztergomi Környezetkultúra Egyesület, Zöld Fiatalok Egyesület) pályázata nyerte el az Adományi Bizottság tetszését. A pénzügyi támogatás mellett a szervezeteknek az Ökotárs Alapítvány 2005-ben is képzést szervez Szervezeti fenntarthatóság és stratégiai tervezés címmel.

Az általános célú adományok mellett 2004-ben is kiírtuk az Alternatíva az atom-energiára programot, amelyre összesen 7 pályázat érkezett. Ebből az Adományi Bizottság 5 pályázatot támogatott 7 520 080 Ft-tal. A program keretében egyebek mellett sor került egy nagyon érdekes, az energiaprobléma és a fenntarthatóság kapcsolatát elemző összejövetelre, amelyen 15, energetikával, illetve általában környezetvédelemmel foglalkozó szervezet képviselője vett részt.

CSEMETE Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

2003 áprilisában egyesületünk, a CSEMETE megállapodást kötött a szegedi Tisza Halászati Szövetkezettel egy hagyományos halászati módszereket bemutató tanösvény kialakítása és fenntartása, a természetes vízi halászat egykori módszerei, a régi halászélet megismertetése érdekében. Megállapodásunk előzménye, hogy a Tisza Maros-torok feletti bal parti hullámterében, ahol a Halászati Szövetkezet gyakorolja a halászati jogokat, a CSEMETE élőhely-rehabilitációba kezdett. E törekvés célja a halállomány és más vízi állatok szaporodásának, fejlődésének elősegítése, melynek eredményeképp a területen található kubikgödöröket és az azokat összekötő csatornákat állandóan víz borítja majd, visszaállítva így a természeteshez közeli állapotokat. A munka során a Partizán-fokon készített földelzárás mellett kiváló hely kínálkozott a parton egy halászzállás felépítésé-

re, a régi halász életmód és használati eszközei bemutatására. A kubikgödörökben és a csatornák partján pedig a különböző népi halászeszközök és a folyóvízi, vesszőből és hálóból készült küsszerszámok használat közbeni bemutatására, valamint az élővilág megismerésére nyílik lehetőség. A tanösvény kialakítását, felszerelését bemutató („látvány”) halászatok és ladikos élménykirándulások lebonyolítását a két szervezet közösen végzi. Ennek érdekében közösen nyújtottunk be pályázatokat a költségek fedezésére. 2004-ben az Ökotárs Alapítvány fantáziát látott a projektben, és annak támogatása mellett döntött.

A 2004 folyamán kialakított tanösvény állomásai:

- látogatás a tápai „gyékényszüvők” műhelyében, bemutatótermében;
- átkelés a tápai kompon (az ősi átkelőhely történetének rövid ismertetése);
- séta a hajózcsontra mentén és a töltésen (a folyószabályozás rövid ismertetése);
- az indulási kikötőben ladikba szállás, evezés a közös kubikig (a rekesz megtekintése, útközben a cianid-szennyezés, a Vásárhelyi-terv és az élőhely-rehabilitáció rövid ismertetése);
- a halászmester(ek) bemutatójának megtekintése;
- halászeszközök (olyan elfelejtett, különös nevű szerzőszámok, mint vesszővassák, tapogatók, teszviszes, rácz vejsze) megtekintése;
- séta a Partizán-fokban a halászzállásig (az élővilág rövid bemutatása);

- a régi halászelet használati eszközeinek kipróbálása: pálinka és/vagy borkóstolás, „rápőfentés” meggy-faszárú cseréppipára; halászlé, nyárson sült hal vagy sós, füstölt hal ebédre házi kenyérral;
- a felmerült kérdések alapján beszélgetés, „szűnyogok etetése”;
- távozás az érkezési kikötőbe, gyalogos kirándulás a porgány-toroki és a kódsi vízügyi emlékhelyhez (a belvízvédelem rövid ismertetése);
- séta vissza a komphoz, a „Tökös” (fehér tündérrózsza termőhely) megtekintése; kompátkelés, hazautazás.

A tanösvény ünnepélyes felavatására 2004. szeptember 30-án került sor. Meghívott vendégeink valamilyen elismeréssel nyilatkoztak a látni- és kipróbálni-valókról. A bemutatóhelyet „élesben” a közeledő tél miatt már csak 2005-ben lehet birtokba venni.

Eötvös Károly Közhasznú Alapítvány

Alapítványunk negyedik éve dolgozik azon, hogy a Káli-medencében olyan vidékfejlesztési kezdeményezések, programok induljanak el, amelyek hozzájárulnak a térség, a települések gazdasági, környezeti és társadalmi fejlődéséhez. Rövid távú célunk, hogy olyan agrár- és kulturális fejlesztéseket dolgozzunk ki és támogassunk, amelyek megfelelő életkörülményeket teremtenek a térség lakói számára, és elősegítik az önkormányzatok együttműködését.

Első lépésben, 2003–2004-ben megvalósítottuk a **Tájba kiáltó szó – a víz** című programunkat, amelynek fő célja a Káli-medence különleges értékét képviselő természetes vízkészletének és vizes élőhelyeinek megóvása helyi (civil, önkormányzati, üzleti) erőforrások bevonásával, annak érdekében, hogy a helyi közösségek és településeik együttműködjenek környezetük természeti értékeinek fenntartható kezelésében, miközben kialakul és erősödik a közösségi aktivitás. Céljaink eléréséhez három programot is indítottunk: vízképviselési és forrás projektet, vízkonferenciát és -fesztivált.

És az elmúlt két évben valami elkezdődött: felmérések, tanulmányok, lakossági fórumok, óvodai és iskolai rendezvények, forrásfelújítások, szakmai kerekasztalok, képzések, határozatok, felszólítások, támogatások, médiamegjelenések, érdekelentétek, viták zajlottak. Fontos eredmények ezek; és büszkéek vagyunk arra, hogy eddigi működésünk, vagyis együttműködéseink eredményeként újra a figyelem középpontjába került a fokozottan védett természeti terület ivóvíz-készletének kitermelése a hazai állami és üzleti érdekeltek (döntéshozók és végrehajtók) körében, és megkezdődtek az egyeztetések és változtatások.

Köszönjük az Ökotárs Alapítványnak, hogy programunkban a Térdes-kút forrás felújítását támogatta. A munkát a térség minden szereplője – lakosok, gyerekek, önkormányzatok, nemzeti park, Kékkúti Ásványvíz Rt. – fenntartások nélkül, örömmel és elismeréssel

fogadta. Az Ökotárs lelkes és odafigyelő támogatóként valójában a bennünket körülvevő táj egyik legfontosabb elemét támogatta, amely régen és napjainkban is meghatározza a természet és az ember kapcsolatát és fejlődését. Jó döntés volt.

Élővíz Természetvédelmi Egyesület

Egyesületünk 1997-ben alakult, munkája két fő részből, alapkutatásból és környezeti nevelésből tevődik össze. A természetvédelmi alapkutatás során szakembereink a környék, elsősorban a Jászság és a Tápó-vidék természeti értékeit vizsgálják, javaslatokat tettek és tesznek a leendő természetvédelmi oltalomra felterjesztett területekre, illetve az illetékes nemzeti parkokkal összhangban kutatják a már védett területeket. Az alapkutatások közül a legjelentősebbek a növénytani, halfaunisztikai, rovartani – ezen belül is a lepke – és madártani kutatások – a környéken több, eddig itt még le nem írt növény- és állatfajt sikerült kimutatnunk. Jelenleg a Zagyva-folyó és vízrendszere halfajainak és -állományának kutatása az egyik legkiemelkedőbb feladatunk.

Tevékenységünk másik része a környezeti nevelés és a fenntarthatóságra nevelés köré összpontosul. Megalakulásunk óta nagy figyelmet fordítottunk a különböző korosztályok természettudatos nevelésére, az ismeretterjesztésre és az utódnevelésre. Ennek keretében valósítottuk meg az Ökotárs Alapítvány támogatásával **Körülöttünk az éjszaka** című programunkat 2004 során három alkalommal. A résztvevők – számuk meghaladta az 1400-at – saját élményeik alapján, új „megvilágításban” kerülhetnek közelebb a természethez és az élővilághoz. A helyi állattartó arborétumi részében, speciális helyszínen rendeztük meg a több részből álló programot:

- diavetítéses előadás afrikai expedíciókról;
- éjszakai ragadozó madár bemutató (uhu);
- éjszakai rovarcsapdázás;
- denevértiszt, csillagászat;
- kora esti madarászat és gyűrűzés.

Fontosnak tartjuk, hogy célcsoportunk nem egy korosztályból buvaválódik, hanem a késő esti időpont miatt egész családok érkezők, így nemcsak a fiatalok, de az idősebb, nehezebben elérhető, megszólítható korosztály is bekapcsolódik. A program nagyon sikeres, két éve, amióta elkezdtük, mindig nagy érdeklődés mutatkozik iránta, így a környezeti nevelés és egyesületünk népszerűsítése szempontjából egyaránt fontos és jelentős program. Sikeres megvalósításához azonban elengedhetetlen, és úgy érezzük hatékony volt az Ökotárs Alapítvány támogatása.

Egyesületünk tízéves fennállása során kezdettől fogva a természeti-táji értékek megóvását elősegítő ismeretterjesztést és szemléletformálást tekintette egyik fő tevékenységi körének. Néhány éve táborainkban felmerült a csillagos égbolt megismerésének igénye, hiszen a városokban élő fiatalok szinte már egyáltalán nem látják természeti környezetünk eme szépséges, kultúrtörténeti szempontból is fontos részét.

A csillagászati ismeretterjesztés során óhatatlanul szembesültünk a fényszennyezéssel, amely a definíció szerint „...a mesterséges fényforrásokból származó bármilyen fény, amely kívül jut azon a területen, amelyre szánták, különös tekintettel azokra az esetekre, amikor a fény a horizont síkja fölé irányul”. A fényszennyezés nemcsak a csillagos ég látványát takarja el fényburával városainkban és egyre inkább falvainkban is, hanem megváltoztatja a táj képét, jellegét (ez különösen a védett természeti területeken és közelükben aggasztó), és zavarja az élővilágot, esetenként a polgárok éjszakai nyugalalmát, energiapocsékoláshoz, így közvetetten környezetszennyezéshez is vezet.

Mivel ez a téma mind ez ideig méltatlanul kevés figyelmet kapott, úgy gondoltuk, hogy a legérzékenyebbek: a természet- és környezetvédők, csillagászok és világítási szakemberek részvételével konferenciát szervezünk, amely mellett, hogy első alkalommal rá-

irányítja a szakmai és a szélesebb közvélemény figyelmét a fényszennyezésre, bemutatja káros hatásait, és közelebb vihet a lehetséges (műszaki és jogi) megoldásokhoz is.

A konferencia rendezésébe több szervezetet bevontunk (Hortobágyi Nemzeti Park, Magyar Csillagászati Egyesület, Magyar Elektrotechnikai Egyesület Világítástechnikai Társaság, MTA Konkoly Thege Miklós Csillagászati Kutatóintézete, Magyar Világítástechnikaiért Alapítvány, Eötvös Loránd Fizikai Társulat Csillagászati Szakcsoportja), míg a megvalósítás anyagi feltételeit az Ökotárs Alapítvány támogatása biztosította. A konferencia nem várt érdeklődést és visszhangot váltott ki. Az érintett szakterületek képviselői, közel hetvenen az ország különböző részeiről érkeztek, sőt egyik előadónk az International Dark Sky Association-tól, az USA-ból jött. A nyomtatott és elektronikus sajtó igen intenzíven foglalkozott a kérdéssel – nem volt olyan országos médium, amely ne említette volna, sőt számos helyen hosszabb lélegzetű riportot is készítek a témáról.

A konferencia fontos hozadéka tehát a fényszennyezés problémakörének a köztudatba kerülése. Emellett megszületett a jogi szabályozás koncepciója, és nyilatkozatunkat eljuttattuk az illetékes minisztériumokba is. További eredmény, hogy az elmúlt időszakban újabb cikkek és egyetemi dolgozatok is születtek, illetve a konferencia összes anyagát a világhálón is elhelyeztük: <http://fenyaszennyezés.csillagaszat.hu/>

Zöldút program

A Zöldút a helyi vidékfejlesztési kezdeményezéseket támogató korábbi (például Borostyánkő út és Vidéki életter) programjaink folytatásának tekinthető. Célja az ökoturizmus feltételeinek megteremtését és a helyi jövedelemszerzést a természeti és kulturális örökség megőrzésével kombináló projektek hálózatba szervezése, például kerékpárral bejárható turisztikai és ökológiai útvonalak, „folyosók” mentén. Ily módon nemcsak az egyes helyi programok ismertsége, látogatottsága növekedhet, de a közösségek építhetnek egymás tapasztalataira, tudására is, elősegítve további fejlődésüket, előrelépésüket. 2004 folyamán az ország több térségében igyekeztünk meghonosítani a Zöldút gondolatát – ezek között van a Zselic, a nyugati országhatár menti térség és a Dráva-mente. Az itt tevékenykedő, a Zöldutak profiljába illő szervezetekkel már korábbi programjaink, adományaink során megismerkedtünk, így mostani együttműködésünk e kapcsolatok továbbvitelét, elmélyítését is jelenti.

Bányai Panoráma Egyesület – tanulmányutak

Egyesületünk Élményporta programjának (amelyet az Ökotárs Alapítvány már korábban támogatott) résztvevői tanulmányút keretében 2004 áprilisában megismerkedhettek az Ipoly mentével és az ott működő szervezetekkel.

Az út során betekintést nyertünk az Erdei Iskola Alapítvány, az Ipoly Unió Környezetvédelmi és Kulturális Egyesület, a Rákoskert Vasúti Közlekedésért Alapítvány tevékenységébe, megismerhettük a Kacártanya tulajdonosát és a különböző népi mesterségekhez, hagyományos paraszti gazdálkodáshoz kapcsolódó programlehetőségeket. A lelkes, elhivatott és tevékenységüket, színes programjaikat magas színvonalon űző „szolgáltatóktól” a csoport hasznos ötletekkel gazdagodva érkezett vissza a Zselicbe.

„Cserében” április 19-én fogadtuk Ipoly menti vendéglátóinkat. Így ők is megismerhették a mi tevékenységünket, az Élményporta programban együttműködő portatulajdonosok bemutatóit. A Kecsefarmon az állattartás, sajtkészítés rejtelmivel, a kecsketejjel és a különböző ízesítésű sajtok ízvilágával, a Szabadkai Arborétumban a különleges növénygyűjteménnyel, a Papagáj Zoo-ban a papagájtenyésztés érdekességeivel, tapasztalataival, a ritkaságnak számító madarakkal, a Mag-tanyán az íjászat rejtelmivel, a Borházban ízletes borokkal és szakszerű borkóstolási tanácsokkal gazdagodhattak. A mini Húsvét-szigeten kopjafákat, festményeket, régiségeket, a Szarvasfarmon pedig lovas kocsis körbevezetéssel a gímszarvas, illetve vaddisznó tenyészkertet tekinthették meg.

A három nap eseményeinek összegzésére, a résztvevők benyomásainak, tapasztalatainak megosztására mindkét tanulmányút végén értékelő, megelégedettségi konzultációra is szert ejtettünk. Összességében elmondható, hogy mindenki olyan tapasztalatokkal tért haza, amelyeket későbbi tevékenysége során fel tud használni.

Ezúton is szeretnénk köszönetünket kifejezni, hogy az Ökotárs Alapítvány támogatásával megvalósult ez a hasznos tapasztalatszerző program.

Göncöl Szövetség

2004-ben a Göncöl Szövetség kulturális és természeti értékeket bemutató útvonalat hozott létre Dunakanyar út néven. A program során egyelőre a Duna bal partjával foglalkoztunk, Szobtól Verőceig, amelyet ismertető füzet és öt kültéri információs tábla mutat be. A táblák előállítását az Ökotárs Alapítvány támogatta.

A program célja olyan tematikus turisztikai útvonal kialakítása volt, amely kisebb vonzerővel rendelkező, de speciális értékeket képviselő idegenforgalmi és turisztikai látnivalókat kapcsol össze. Az útvonal kialakítása során szem előtt tartottuk azt is, hogy minél inkább kihasználjuk a térség ökoturisztikai adottságait, párhuzamosan egy olyan szemléletformálással, amellyel megvédhetők az itt található természeti és kulturális értékek.

Az érintett terület értékét emeli, hogy fővárosközelsége ellenére megőrizte országos viszonylatban is kiemelkedő természetközeli állapotát.

Jelentőségét Budapest közelségén túl a Duna, mint országokat és régiókat összekötő természetes útvonal, valamint a szlovák-magyar határ szomszédsága is növeli. A térségben található igen sok és sokféle látnivaló ellenére az idegenforgalom alig néhány kiemelt helyre és elsősorban a Duna jobb partjára (például Szentendre) koncentrálódik. A bemutatott terület azonban ennél jóval szélesebb körű turisztikai lehetőségeket rejt magában – ezek kiaknázására teszünk kísérletet népszerűsítő eszközeinkkel.

Általános segítségnyújtás

Az 1990-es évek közepén-második felében a hazai környezetvédő szervezetek körében – talán nem túlzás, ha azt állítjuk – fogalommmá vált egy eldugott bükkfi falu, Varbó neve. Több egymást követő évben ide hívta meg az Ökotárs a zöld mozgalom vezető személyiségeit, kulcsfiguráit néhány napos kötetlen nyári találkozóra. Az itt eltöltött idő nemcsak a kapcsolattépítésben, a szervezetek összekovácsolásában játszott szerepet, de alkalmat adott arra, hogy a résztvevők a napi feladatok nyomása és a szűkös időkorlátok kereteiből kiszabadulva, informális, inspiráló közegben vitathassák meg a mozgalom, a hazai környezetpolitika helyzetét, jövőbeli lehetőségét és irányait. A találkozók eredményeként született meg – többek között – az azóta is rendszeres, „utolsó szerdai” havi találkozók ötlete. Az Ökotárs által gondozott fórumok lehetőséget nyújtanak az aktuális ügyekről való eszmecserére, illetve az illetékes döntéshozók „kínpadra vonására”. Ez évben a havi találkozók rendszere kiegészült a környezet- és természetvédő szervezetek hivatalos negyedévi Egyeztető Fórumainak lebonyolításával is, amely feladatot az Ökotárs Alapítvány szintén magára vállalta.

2004-ben a varbói hagyomány felelevenítésére tettünk – most már elmondhatjuk – sikeres kísérletet, bár némileg megváltozott formában és helyszínen.

Ifjúsági tábor Horányban

Az elmúlt fél-egy évtized alatt felnőtt egy új mozgalmi generáció: új kezdeményezések és hálózatok jöttek létre, de a régi szervezetekben is egyre több a közelmúltban bekapcsolódott fiatal, a mozgalom életében, az együttműködésekben egyre nagyobb szerepet játszó aktivista.

Nyári találkozókkal, ha úgy tetszik táborunkkal – amelyre a hagyományoktól eltérően nem Varbón, hanem a szentendrei-szigeti Horányban került sor – elsősorban nekik szerettünk volna találkozási lehetőséget teremteni. Célunk, ahogy meghívónkban fogalmaztunk, az volt, hogy „elősegítsük az elmúlt években alakult zöld csoportok, illetve a régi „nagy” szervezetekben dolgozó fiatalok, az „új generáció” együttműködését, bekapcsolódását a mozgalmi közéletbe. Azok számára kívántunk találkozási lehetőséget teremteni, akik talán már tudnak egymásról, ismerik egymást, de még nem volt alkalmuk hosszabban elbeszélgetni, alaposabban megismerkedni.

Az ötlet lelkes fogadtatásban részesült, végül több mint harmincan fogadták el meghívásunkat az augusztus végén megrendezett négynapos eseményre. A kötetlen hangulat és a vadregényes környezet ellenére elsősorban mégiscsak komoly munkát terveztünk, ezért két régi facilitátor barátunk vezetésével sűrű programot állítottunk össze.

A beszélgetések zöme olyan kérdések köré összpontosult, mint: mit jelent ma Magyarországon környezetvédőnek, zöldnek lenni? Miben vagyunk jók, és melyek a gyengeségeink? Merre kellene – és lehet – előrelépniünk? Hogy látjuk személyes jövőnket, a szervezet és a mozgalom jövőjét? A hosszú és élénk beszélgetések során kiderült, hogy mi a közös bennünk, hogyan látjuk a világot, mi lehet feladatunk ma és holnap.

Természetesen egy ilyen esemény nemcsak a meghirdetett programról szól. A négy nap pihenésre, rekreációra (amire mindenkinek nagy szüksége volt) is lehetőséget teremtett – a szentendrei Erdei Iskola Alapítvány „Árnyas sziget” táborhelye erre nevéhez méltó, megfelelő környezetet nyújtott. A lelkesedés azonban esténként sem múlt el: a táborút körül együttműködési és akciótervek is születtek, amelyek egy része azóta már meg is valósult. A rendezvény talán legfőbb tanulsága, hogy a zöld mozgalom igenis jelentős fejlődésen ment át az elmúlt évtizedben: kitört az úgynevezett szektorális megközelítésből, mai véleményformálói, fiatal vezetői számára már teljesen természetes a holisztikus gondolkodás, a társadalmi problémák teljességének, összefüggéseinek felismerése, és az ennek megfelelő cselekvési lehetőségek, alternatívák vizsgálata. Ma már nem az a kérdés, hogyan csökkenthetjük például a levegő szennyezését, hanem hogy a közlekedés, mint légszennyező forrás, hogyan hat a közösségi terek használatára, a városlakók élet-

minőségére, hogyan szervezzük meg a helyváltoztatást oly módon, hogy az nem szegényebbé, hanem gazdagabbá tegye közvetlen és tágabb környezetünket – és nemcsak anyagi értelemben. A tábor „folyosói” – azaz inkább a zöldben zajló – beszélgetései is ilyen és ehhez hasonló témák körül folytak. És hogy szükségesek, hasznosak-e az ilyen beszélgetések, amikor van idő és alkalom arra, hogy egy-egy témának a mélyére ássunk? A visszajelzések egyértelműek: Ökotárs tábor 2005-ben is! Mi mást tehetnénk? Jövőre, veletek, ugyanitt...

A civil szervezetek számára rendezett képzések alapítványunknál évtizedes hagyományokra tekintenek vissza, és ahogy az már lenni szokott, a program célkitűzései és módszerei sokat változtak az idők folyamán. 2004-ben bizonyos szempontból visszatértünk a gyökerekhez, amikor ősszel három alkalomból álló, egyenként kétnapos tematikus képzéssorozatot hirdettünk a fenti címmel. Valamennyi rendezvény a környezeti információkhoz való hozzáférés és a döntéshozatalban való részvétel elméleti alapjait és gyakorlati megvalósulását vizsgálta különböző területeken, a résztvevők bevonásán alapuló aktív módszerek alkalmazásával (például ötletbörzék, kiscsoportos feladatok), elősegítve a megszerzett tudás gyakorlati hasznosítását és továbbítását is. Emiatt egy-egy alkalommal 14 főben maximalizáltuk a résztvevők létszámát. Az egyes rendezvények tematikája egymásra épült, de önálló egységet alkotott, így az egyiken való részvétel nem volt feltétele a következő megértésének. Valamennyi választott téma kiemelt figyelmet kapott már az Ökotárs Alapítvány korábbi **Közösségek joga a tudáshoz** programjában is, éppen azért, mert bár valamennyi a mindennapi életben is jelenlévő, mindnyájunkat érintő problémával foglalkozik, sokáig – és túlnyomórészt még ma is – csak szakosodott zöld szervezetek szűkebb köre foglalkozik velük. A témák egy része bonyolult, a laikus számára első pillanattól nehezen megfogható,

vagy éppen túlzott szakmaisága miatt tűnik riasztónak. Képzéssorozatunk célja éppen az volt, hogy környezetvédő szervezetek és aktivisták szélesebb körével ismertessük meg ezeket, vonjuk be őket a kampányokba, a közös tevékenységbe.

A képzések és témák sorrendben:

1. A társadalmi részvétel alapjai: az aarhusi egyezmény három „oszlopa”. A képzés az elméleti alapok ismertetésén túl, egy központi esettanulmány levezetésén keresztül gyakorlati példákkal járta körül a környezeti demokrácia alapvető nemzetközi jogi intézményének fő területeit, azaz az információhoz való hozzáférést, döntéshozatalban való részvételt és a jogorvoslatihoz való jog érvényesítését. A jogszabályok száraz ismertetésén túl a résztvevők hivatalos információkérő beadványt fogalmazhattak, gyakorolhatták a közigazgatás, illetve a média képviselőivel való párbeszéd trükkjeit, és végül egy „közmeghallgatás” keretében tehettek próbára érdekvédelmi képességüket.

2. Reklám – fogyasztás – termékinformációk. Ez az alkalom elsősorban a mindennapi fogyasztói választásokat befolyásoló információkkal kapcsolatos jogokról, problémákról és cselekvési lehetőségekről szólt, kitérve – többek között – az alábbiakra: az etikus fogyasztás témakörei, bevásárlóközpontok, megtévesztő és gyerekreklámok, környezetbarát termékek és címkék, élelmiszer-biz-

tonság és géntechnológia. A résztvevők valódi reklámok elemzésével, illetve egy szupermarket bejárása során tudatosították a marketing eszközök működés módját és hatását, de ez alkalommal sem felejtkeztünk el a jogszabályi háttérről és az egyének, illetve szervezetek előtt nyitva álló jogérvényesítési lehetőségek ismertetéséről.

3. Vegyi anyagok és kémiai biztonság. A képzés fő témája volt az információszerezés, -terjesztés és a cselekvési lehetőségeinek részletezése a környezetünkben lévő vegyi anyagokról. Bemutattuk az EU új vegyi anyag-politikájának fő elemeit, az úgynevezett REACH direktívát, illetve a modern szennyezés-kibocsátási és ellenőrzési nyilvántartási rendszerek (úgynevezett PRTR) jogszabályi alapjait és gyakorlati használatát is.

A képzéseken az Ökotárs facilitátorai mellett a témában jártas zöld szervezetek munkatársai vállaltak szerepet, így a rendezvények nemcsak a tanulásra, a készségek elsajátítására, de a kapcsolatteremtésre és további tájékozódásra is alkalmat adtak.

A sorozat sikerét jól szemlélteti néhány, az értékelőlapokon feltett kérdésekre kapott visszajelzés:

- „Nagyon hasznos volt, önállóságra és kreatív gondolkodásra serkentő.”
- „Sok minden az értékszemléletemet erősítette, és még jobban meggyőzött az együttműködés fontosságáról, a kapcsolatok kiépítéséről.”
- „Jó volt, mert a rengeteg információt egyféle módon (előadó által) közvetítve lehetetlen lett volna

befogadni. Ezenkívül úgy érzem, a csoport minden tagja hozzájárult a többiek tájékozottságának bővítéséhez.”

- „Nagyon jónak ítélem ezt a fajta foglalkozást, így nem passzív résztvevői voltunk ennek a rövid három napnak, és az új információk mélyebben „belénk égték.”
- „Nagyon tetszett, pörgős volt, változatos, interaktív... csak szuperlatívuszokban tudok róla nyilatkozni.”

Civil-társ Trust programiroda

Az amerikai magánalapítványok által 2001-ben létrehozott Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe 2003-ban indította el Magyarországon is a nonprofit szektor felzárkóztatását és fenntarthatóságát szolgáló programját. Ennek keretében a Civil-Társ Trust Programirodában az Ökotárs Alapítvány által összefogott civil szervezeti kör – többek között a Nonprofit Szektor Analízis Program (EMLA Egyesület), valamint az Európai Nonprofit Jogi Központ (ECNL) – a hazai civil társadalom fejlődésének eddigi legnagyobb hiányosságát pótló kezdeményezés folyamatos gondozását vállalta fel: koherens, önálló értékek mentén felépített civil jövőképet kívánt megfogalmazni, mely tekintettel van az európai államok civil fejlődésére és a magyarországi sajátosságokra egyaránt. Ez közép- és hosszútávon is útmutatóként, egyfajta „sorvezetőként” szolgálhat a civil szektor fejlesztéséhez mind a civil társadalom, mind pedig a mindenkori döntéshozók számára.

E nagyszabású terv megvalósítása érdekében mintegy egyéves előkészítést követően interjúk egész során keresztül munkacsoportunk felmérte a hazai civil szervezeti vezetők, nonprofit jogászok, közigazgatási szakemberek véleményét a civil szervezetekre vonatkozó jogszabályokról. Ennek eredményeként az év végére elkészült az **a mai magyar civil nonprofit jogi szabályozást átfogóan és**

stratégiai jelleggel vizsgáló koncepció, amely elméleti és gyakorlati áttekintést ad a civil nonprofit szektor jogszabályi környezetéről; felveti a legfontosabbnak tartott kérdéseket, és alternatívákat mutat fel azok megválaszolására. További célja, hogy általa minden eddigénél erősebben jelenjen meg a civil szervezetek, valamint a civil szervezetekkel kapcsolatba kerülő jogalkalmazók tényleges igényei a mindenkori kormányzat és jogalkotás előtt. A tervezet 2004 szeptemberére nyerte el azt a formát, amellyel már „ki lehetett lépni” a szélesebb nyilvánosság elé is. A civil szervezetek és jogalkalmazók minél szélesebb körének bevonásával, véleményük, kétélyeik meghallgatásával (és végső fokon beépítésével) egyrészt a tervezetben leírtakat kívántuk szembesíteni a való élet tapasztalataival, másrészt egy minél szélesebb kör által támogatott, elfogadott anyagot kívántunk a kormányzat és a jogalkalmazók elé tárni. Ennek egyik eszközeként 2004 őszén a megyei **Civil Szolgáltató Központokkal együttműködve** (l. adományi lista) **egy civil-jogász kerekasztal-sorozatot rendeztünk** gyakorlatilag valamennyi megyeszékhelyen. A rendezvénysorozatot budapesti konferenciára zárta 2004. november 15-én, amelyet Göncz Kinga miniszter asszony nyitott meg. A kerekasztalok során mintegy 350 civil szervezet, illetve a megyei bíróságok, főügyészségek, APEH és

kincstári igazgatóságok képviselőivel találkozhatunk. Sok száz észrevétel és kérdés hangzott el. Ezek között különösen jellemzőek voltak az állami támogatási rendszerek problémáival, a civil szervezetekre nehezedő adminisztratív-bürokratikus elvárásokkal, az alapítványok, illetve a közhasznú szervezetek szabályozásának visszásságaival, illetve a civil szervezetek részvételi lehetőségeivel és azok korlátaival foglalkozó hozzászólások. A megfogalmazott kritikák és kétélyek ellenére a találkozó sorozata megerősített bennünket abban, hogy jó irányba haladunk: valóban alapvető fontosságú és a hazai civil társadalom fejlődését gátló problémákat vetünk fel és keresünk rájuk minél szélesebb körben elfogadható, kompromisszumos megoldásokat.

Javasataink részletesebb bemutatása céljából (a www.okotars.hu/trust oldalon olvasható a teljes koncepció) itt is összefoglaljuk a koncepció legfontosabb megállapításait és javaslatait. A vizsgálat és a kérdésfeltevés szempontjai a következők voltak:

- a nemzetközi jogi normáknak való megfelelés,
- a magyar civil szervezetek létrehozásával és működésével kapcsolatos szabályozási problémák megválaszolása,
- a civil társadalom és a civil nonprofit szektor függetlenségének és fenntarthatóságának a biztosítása,
- valamint a nemzetközileg elfogadott gyakorlat, pozitív minták alkalmazási lehetőségeinek feltérképezése.

Kiindulási pontokként az elvi alapokat és egy élet erős, társadalmi támogatottsággal rendelkező, a társadalmi-gazdasági folyamatok alakításában aktívan részt vevő civil társadalom jövőképét határoztuk meg. A civil társadalmat mint felelős polgárok összességét definiáljuk, akik tudatosan szerveződésére vagy mások megsegítésére.

E szerveződésnek leggyakrabban a civil nonprofit (vagy nemkormányzati) szervezetek: alapítványok, egyesületek adnak keretet, illetve a nem állami alapítású közhasznú társaságok. Ezeket összefoglalóan civil nonprofit szervezeteknek nevezzük, megkülönböztetendő őket a törvény vagy állami szerv által létrehozott nonprofit szervezetektől, mint amilyenek a köztisztviselők és a közalapítványok.

A nemzetközi jogban kiemelt védelmet élvez az egyesülési és a szólásszabadság, ami a civil szervezetek létezésének alapja, és amelynek kiteljesedéséhez nélkülözhetetlen a civil szervezetek léte. A szabadságjogok realizálása mellett azonban a modern

demokráciákban a civil szervezetek a társadalmi-gazdasági fejlődés fontos szereplőivé váltak. Ennek megfelelően, a szabadságjogok védelmén és a civil szervezetek működési kereteinek biztosításán túl a jogi szabályozás kiterjed a szervezetek és az állam, valamint a magánszektor, a társadalom közötti viszonyok rendezésére is. A szabályozást így három, egymással összefüggő területen vizsgáltuk:

- a civil nonprofit szektor önálló létére;
- a civil nonprofit szektor és az állam viszonyára;
- a civil nonprofit szektor és a magánszféra, azaz a gazdaság és az egyének viszonyára vonatkozóan.

Az e területeken javasolt változtatások stratégiaileg egy irányba mutatnak, ám a módosítandó jogterületeket és jogszabályokat tekintve szerteágazóak. A tanulmány megállapításai ezért arra a következtetésre jutnak, hogy nem egyszerre, nonprofit „kódex” keretében, hanem külön jogszabályokban, illetve egy új alapítványi törvény keretében, fokozatosan érdemes megvalósítani az itt javasoltakat.

A CIVIL NONPROFIT SZEKTOR AUTONÓMIÁJA

1. Az egyesülési szabadság kiteljesítése

Az egyesülési szabadság és a civil öntevékenység kiteljesedéséhez tartozik, hogy a közösségért tenni akaró állampolgárok számára álljon rendelkezésre megfelelő jogi forma az önszerveződésre, illetve a vagyonuk közösségi célú felhasználására. Az elmúlt 15 év gyakorlati tapasztalata azonban azt mutatja,

hogy a meglévő jogi formák nem mindenben elégték ki a civil szervezetek működési igényeit: esetleg újfajta jogi formák bevezetésére is szükség lenne.

A tanulmány javasolja – a nemzetközi gyakorlatban érvényesülő normák alapján – a kisszámú (2-3 fő) alapító tag követelményét az egyesület létrehozásánál; a jogi személyiség nélküli civil szervezeti forma (a civil társaság) bevezetését; valamint a külföldön bejegyzett civil nonprofit (nemkormányzati) szervezet magyarországi tagszervezetének létrehozatalát, utóbbit az Európa Tanács vonatkozó egyezményéhez való csatlakozás révén.

2. Az alapítványok strukturális reformja, a civil sféra „feltőkésítésének” ösztönzése

Az alapító jogainak bizonyos tekintetben indokolatlan korlátozásával és az alapítvány kezelő szervének az alapítótól való függővé tételével a magyar alapítványi szabályozás életszerűtlen helyzetből indul ki, és jelentős strukturális problémát okoz a szervezetek fejlődésében. A tanulmány vonatkozó javasolatainak célja, hogy az alapítványi formát alkalmasabbá tegye mind a programmegvalósító, mind az adományosztó funkcióra.

A tanulmány ajánlása ezért egyfelől az, hogy – megfelelő összeférhetetlenségi szabályok mellett – az alapítvány alapítójának adjon lehetőséget a törvény arra, hogy tevékenyen részt vehessen az alapítvány munkájában, akár meghatározó befolyással is lehessen rá. Másfelől javasolja a tőkésített alapít-

vány fogalmának bevezetését és az ilyen alapítványtevés ösztönzését is adókedvezményekkel. Ennek lényege az lenne, hogy ha az alapító az alapító okiratban kötelezettséget vállal arra, hogy egy – akár minimálisan meghatározandó – összeget tőkealkaként befektet, és annak jövedelmét adományként évente zétosztja, akkor az alapítvány speciális kedvezményekben részesülhet.

3. A civil szervezetek működésének megkönnyítése

A civil szervezetek körében felmerült legalapvetőbb szükségletek egyike a bejegyzési eljárás egyszerűsítése és egységesítése, valamint a gazdálkodásra vonatkozó szabályok differenciálása a szervezetek költségvetésének (vagy egyéb jellemzőinek) nagysága szerint.

A tanulmány javaslata alapján el kell érni, hogy a bíróságnak kötelezettsége legyen írásbeli végzésben és egyszerre előírni a törvény szerint szükséges hiánypótlásokat. Célravezető lenne továbbá egy alapító okirati, alapszabályi minta bevezetése a civil nonprofit szervezetek alapításához.

A KSH adatai szerint 2002-ben a szervezetek 45%-a 500 000 forint alatti összeggel gazdálkodott és mindössze 5% költségvetése volt 30 millió forint felett. Célszerű lenne ezért a számviteli, beszámoló készítési és könyvvezetési szabályok speciális, csak a civil nonprofit szervezetekre alkalmazható egyszerűsítése 1 millió forintos értékhatár alatt.

A CIVIL NONPROFIT SZEKTOR ÉS AZ ÁLLAM VISZONYRENDSZERE

4. A civil szervezetek és az állam viszonyának új alapokra helyezése

A jelenlegi hazai rendszerben keveredik a közjogi és magánjogi nonprofit intézmények jogi szabályozása. Emiatt a magánjogi szervezetek egyfelől hátrányos helyzetbe kerülnek (a források nagy része a közalapítványokhoz, kht.-khoz kerül), másfelől viszont a közjogi alapon létrejött szervezetek gazdálkodása kikerül a költségvetési ellenőrzés alól. E tanulmányban javasoljuk tisztán elválasztani a civil (nemkormányzati) nonprofit szervezetek magánjogi jogállítását a közjogi alapon létrejövő szervezetekétől.

A kormányzati retorika már elsajátította a „partnerség” szóhasználatát a civil szektorral kapcsolatban, ám mentalitásában még erős a civil szervezeteket kezelő paternalista és hierarchikus attitűd. Ezt jelzi, hogy mind a törvényhozás, mind a minisztériumok egységesen és megkülönböztetés nélkül a „támogatás” szót használják a civil nonprofit szervezetek állami finanszírozása esetében. A szakirodalom ezzel szemben a civil szervezeteknek nyújtott két alapvető állami finanszírozási formát ismer: a támogatást és a kiszereződést. Javaslataink szerint az államháztartási törvénynek lehetővé kellene tennie a közszolgáltatásokra vonatkozóan is a közbeszerzésnek megfelelő finanszírozási rendszert (tulajdonképpen kiszereződés), és az elkülönülne a jogszabályok által idősza-

kosan előírt állami feladatok támogatásától (kormánypolitika megvalósítása). Ez utóbbiak esetében a cél az egységesebb és átláthatóbb pályázatási rendszer kialakítása.

5. A részvételi elvű demokrácia intézményeinek bővítése

A XX. század második felében terjedt el a fejlett országokban a részvételi demokrácia fogalma. Ennek lényege, hogy a politikai választásokon alapuló képviselet mellett szükség van arra, hogy az állampolgárok két választás között is befolyásolhassák a róluk szóló döntéseket. Ma már ez az Európai Unió egyik deklarált működési elve, és a készülő európai alkotmány külön címben foglalkozik érvényesülésével.

A civil szervezetek a részvételi demokrácia egyik legfontosabb csatornájaként szolgálnak, hiszen általuk az állampolgárok hatást gyakorolnak az életüket befolyásoló intézményekre. Indokolt lenne lehetőségeik és szerepük növelése érdekében a részvételi demokráciát erősítő elveket – nyilvánosság, hozzáférés, jogorvoslati lehetőség – a lehető legszélesebb körben érvényre juttatni a vonatkozó jogszabályok, jogszabálytervezetek és koncepcionális tervezetek esetében is. E tanulmány külön kitér a készülő jogalkotási törvényhez beadott javaslatokra, a helyi szintű részvétel szabályozási garanciáinak fontosságára, és szükségesnek tartja a nem jogszabályi szintű eszközök, intézmények áttekintését is a részvétel szempontjából.

6. A közhasznúsági státusz célszerűbbé tétele

Egy nemrég készült hatástanulmány alapján a közhasznúsági törvény nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket a forrásteremtés terén: nem lett nagyszámúrendekkel több adományozója a közhasznú szervezeteknek. Általános egyetértés mutatkozik abban is, hogy a közhasznúság tartalma kiürült, valójában csak formális követelményeket állít fel, melyeknek a státusz megszerzésekor meg kell felelni, ám e követelmények további megvalósulását már nem garantálja a törvény.

Újra átgondolandó kérdés tehát a közhasznúsági szabályozás célja és tartalma. E tanulmány javaslatai szerint megfontolandó a közvetett támogatás mellett a közvetlen költségvetési támogatások (különösen a nem pályázaton elnyert támogatások) feltételeként tenni a közhasznú státuszt. Fontos lenne valamilyen módon (például a közhasznúsági jelentés ügyvisi letétbe helyezésével) biztosítani a feltételeknek való folyamatos megfelelést. Tisztázásra szorulnak továbbá a kiemelkedően közhasznú státusz elnyerésének feltételei, és szükséges a különböző jogszabályokban használt „közhasznúsági terminológia” harmonizálása is.

A CIVIL NONPROFIT SZEKTOR ÉS A MAGÁN-SZFÉRA VISZONYRENDSZERE

7. A civil szervezetek gazdasági forgalomban való részvételének erősítése

A civil szervezetek fokozottabb bekapcsolása a gazdasági forgalomba egyrészt elősegítené, hogy ne csak az állami finanszírozású szervezetek legyenek képesek gazdasági befolyásra szert tenni, másrészt megerősítené annak alapját, hogy a versenyszféra a civil szervezetekben ne csak támogatandó adományozottakat, hanem akár gazdasági partnereket, ügyfeleket is lásson. Szükségesnek tartjuk e téren is elsősorban a jelenlegi jogalkalmazásból adódó akadályok elhárítását, így a vállalkozási tevékenység egységes jogalkalmazói értelmezését segítő útmutatók és állásfoglalások megfogalmazását. Ezen túlmenően cél lehet speciális jogszabályok áttekintésével és módosításával (például áfatörvény, földtörvény, vámtörvény) olyan körülményeket teremteni, amelyek között a civil nonprofit szervezetek maximalizálni tudják alaptevékenységéből és vállalkozási bevételből származó jövedelmüket.

8. A civil szervezetek társadalmi támogatottságának ösztönzése

A civil szervezetek függetlenségének és társadalmi támogatottságának kulcsfontosságú fokmérője a kapott egyéni adományok nagysága. Az állampolgá-

rok adományozása egyszerre forráslehetőség és a társadalmi részvétel rendkívül fontos formája. Amikor az állampolgárok saját jövedelmükből adnak egy civil szervezetnek, nemcsak támogatásukról biztosítják az adott szervezetet, de egyúttal részt vesznek a problémák megoldásában is. Magyarországon még nem eléggé fejlett ez a tudatos adományozói kultúra. Fejldésését elősegítendő szükség lenne a személyi jövedelemadó alapján a közhasznú szervezetnek juttatott adomány adóból leírható kedvezményének növelésére, illetve a kedvezmény megváltoztatására (adóalapból levonhatóvá tételére). Javasoljuk ezenkívül a tőkésített alapítvány bevezetésével párhuzamosan az alapítványtevés ösztönzését, amely jelentős, adóalapból leírható kedvezményt biztosítana a tőkealapítványba fektető alapítóknak.

9. A civil szervezetek átláthatóságának és elszámoltathatóságának növelése

Indokolt az átláthatóságot és elszámoltathatóságot szolgáló jogszabályok racionalizálása a nyilvánvártási, közhasznúsági, számviteli szabályozással összefüggésben. Ilyen például a tökékimutatás nemzetközi mintákhoz való igazítása; a közhasznú és a nem közhasznú szervezetek esetében elvárt nyilvánvártási kritériumok újradefiniálása; a civil nonprofit szervezetek megszűnésének teljes körű és praktikus szabályozása.

Adományi listák 2004

Adományaink típus szerinti megoszlása

Adományaink témakör szerinti megoszlása

Adományi listák 2004

Általános adományi program

Bakonyalja Környezetvédelmi és Turisztikai Egyesület, Csatka – 100 000 Ft

Az 1992-ben alakult, ma már 50 tagú egyesület öt település lakóit fogja össze. 2004-ben tábort szerveztek az Irottkő Natúrparkban és környezeti szakköröket térség iskoláiban. Az Ökotárs Alapítvány az egyesület általános működési költségeihez járult hozzá.

Bátor Környezetvédők Egyesülete, Szabolcs – 155 000 Ft

A szervezet 2003 novembere óta foglalkozik tájsebészettel, illegális szeméttlerakók felszámolásával, parkosítási akcióval. Az Ökotárs Alapítvány az egyesület működési költségeihez járult hozzá.

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Környezetvédelmi és Területfejlesztési Kht., Miskolc – 450 000 Ft + 450 000 Ft (hitel)

A nonprofit társaság 1996-ban jött létre a környezeti szempontból fenntartható területfejlesztési célok megvalósítására. Az Ökotárs Alapítvány a gömörszőlősi fenntartható falut, mint oktatási, szemléletformálási helyet, részben adománnyal, részben hitellel támogatta.

CSEMETE, Csongrád Megyei Természetvédelmi Egyesület, Szeged – 438 000 Ft

Az 1987-ben alakult szervezet célja, hogy összefogja a dél-alföldi régió elkötelezett természet- és környezetvédő közösségeit. A több mint 800 tagú egyesület a gazdálkodóktól a tanárokon és mérnökökön át az önkormányzati szakemberekig a polgárság széles rétegét fogja át. Tevékenységüket 2004-ben három dél-magyarországi megyében utcai és megállóplakátokon ismertetik, ennek költségeihez járult hozzá az Ökotárs Alapítvány.

CSEMETE, Csongrád Megyei Természetvédelmi Egyesület, Szeged – 390 000 Ft

Az egyesület hagyományos halászati módszereket bemutató tanösvényt alakított ki és tart fenn Szeged-Tápén, ahol látogatóit különböző természetes vízi halászati módszerekkel ismerteti meg. Az Ökotárs az eszközök (varsák, haltartó bárka stb.) megvásárlásához járult hozzá.

Cserkúti Faluszépítő és Környezetvédő Egyesület, Cserkút - 150 000 Ft

A Pécs melletti, 11 éve alakult szervezet a település ápolásával, az épített környezet védelmével és ismeretterjesztéssel foglalkozik – 2003, biokertészetről, gyógynövény-gyűjtésről, komposztálásról, egészséges életmódról tartottak előadásokat, és zöld iskola indítását tervezik. Az Ökotárs a szervezet működési költségeit támogatta.

Csermely Környezetvédelmi Egyesület, Szeged - 156 000 Ft

A 2003-ban alakult egyesület célja az ifjúság környezeti nevelése. 2004-ben a tudományos munkát és a környezeti tudatformálást helyezték előtérbe: feltérképezték a régió futóbogarait és cincérfajait, környezet- és természetvédelmi előadásokat tartottak óvodai, iskolai csoportoknak, két erdei iskolai és 3 természetismereti tábort is szerveztek. A hagyománnyá vált hortobágyi darulesre idén is sor került.

Dél-Nyírség-Bihari Tájvédelmi Kulturális és Értéktörző Egyesület, Debrecen - 305 000 Ft

Az 1995 óta működő egyesület célja a veszélyeztetett fajok, kulturális értékek védelme, az ökoturizmus fejlesztése, csillagászati ismeretterjesztés és a fényszennyezés elleni küzdelem. Az Ökotárs Alapítvány az egyesület által szervezett első magyarországi fényszennyezési konferenciát támogatta.

Élővíz Természetvédelmi Egyesület, Jászberény - 100 000 Ft

Az egyesület 1997-ben alakult, tevékenységének fókuszában a természetvédelem áll, és aktív szerepet vállal a helyi állatkertben is. Az Ökotárs Alapítvány a szervezet irodájának működtetését támogatta.

Élővíz Természetvédelmi Egyesület, Jászberény - 200 000 Ft

Az egyesület két nyári éjszakán szervezett 80-100 résztvevőnek népszerű és sikeres állatkerti programot (éjszakai rovarászás, denevérezet, csillagászat, ragadozó madár bemutató, szelektív hulladékgyűjtés). Az Ökotárs Alapítvány a program költségeihez (szakelőadók útiköltsége, tiszteletdíja) járult hozzá.

Energia Klub Környezetvédelmi Egyesület, Budapest - 800 000 Ft (hitel)

Az Ökotárs Alapítvány hitelnyújtása az Országos Környezetvédelmi Tanács civil delegált tagjainak munkáját, a környezeti kormányzattal való együttműködést, a zöld oldal összehangolását és informálását nagymértékben segítő titkár alkalmazását tette lehetővé.

Eötvös Károly Közhasznú Alapítvány, Köveskál - 306 000 Ft

A 2002-ben alakult alapítvány a Káli-medence kisvízfolyásait igyekszik megóvni a helyi közösségek bevonásával. Az Ökotárs Alapítvány a Térdes-kút forrásának és patakjának felújítását támogatta.

Esztergomi Környezetkultúra Egyesület, Esztergom - 285 000 Ft

Az 1994-ben alakult szervezet fő célja az esztergomi környezeti problémák feltárása, nyilvánosságra hozatala és a környezettudatosság fejlesztése. A közelmúltban környezeti tanácsadó irodát és megújuló energiaforrásokat bemutató Ökotechnikai Bemutatókertet nyitottak. Az Ökotárs Alapítvány háromféle, az egyesületet bemutató kiadvány megjelenését támogatta.

Fauna Egyesület, Budapest - 200 000 Ft (hitel)

A egyesület a hazai állatvédelem egyik jelentős képviselője, egyedül vállalja fel a haszonállatok védelmét, feladatának az állatokkal való helyes bánásmód megtanítását tekinti. Az Ökotárs Alapítvány a szervezet 2004-es 1%-os kampányát (hirdetések, szórólapok) támogatta.

Fauna Egyesület, Budapest - 116 000 Ft

Az aktív csoport életében elérkezett a pillanat, amikor a célokat, az ahhoz vezető eszközöket és a stáb munkáját újra kell gondolni. Az Ökotárs a szervezet fejlesztését támogatta külső tanácsadó bevonásával.

Fény a fényben Egyesület, Budapest - 175 000 Ft

Az egyesületet 1997-ben 12 mozgáskorlátozott alapította a megváltozott munkaképességűek segítésére, valamint környezet- és természetvédelmi programok szervezésére. A szervezet az Orczy-kert egyik helyiségében tartja nyitott rendezvényeit, klubjait. Az Ökotárs Alapítvány az egyesület működési költségeihez járult hozzá.

Fészek Természetvédő és Közösségi Életforma Egyesület, Budapest - 40 000 Ft

Különböző tudományterületek szakembereivel heti, kétheti rendszerességgel előadásokat szervezett az egyesület az Ökotárs Alapítvány támogatásával. Az előadásokat minden alkalommal beszélgetés követte.

FIKSZ Egyesület, Budapest - 240 000 Ft

A FIKSZ Rádió gazdálkodásának célja nem a nyereség, hanem a működőképesség fenntartása. Nem közszolgálati, mert műsorait nem mindenkinek, hanem a gondolkodó ifjúságnak szánja. Az Ökotárs Alapítvány a Zöldindulás című környezetvédelmi műsor szerkesztését támogatta.

Föld Napja Alapítvány, Budapest - 500 000 Ft + 850 000 Ft (hitel)

Az alapítvány hosszú évek óta ad ki és terjeszt országszerte jelentős környezeti szakkönyveket, mint A világ helyzete vagy az Ökológiai lábnyomunk. Az Ökotárs Alapítvány a szervezet könyvkiadói tevékenységét részben adománnyal, részben hitellel támogatta.

Független Ökológiai Központ, Budapest - 300 000 Ft

A Művészetek Völgye fesztiválon 2004-ben először rendezték meg a Művészetek Zöldje programot. A zöld udvarokban 6 faluban 10 napon át várta az érdeklődőket a 6 „udvargazda” szervezet (FÖK, Védegyelet, Ökoszolgálat, Reflex, Fauna, HUMUSZ) előadásokkal, kiállításokkal, kiadványokkal, filmekkel és játékokkal. Az Ökotárs Alapítvány a részvételi költségekhez járult hozzá.

Fürkész Egyesület, Tiszakécske - 95 000 Ft

Az egyesület 2003-ban jött létre végzős egyetemistákból, pedagógusokból. Az Ökotárs a szervezet technikai fejlesztésének a háttérét, a kezdeti lépések megtételét segítette. A szervezet tervei között tanósvény létrehozása és számos botanikai felmérés szerepel.

Harmónia Háza Hagyományőrző és Természetvédő Közhasznú Egyesület, Budapest - 200 000 Ft

Az egyesület budapesti bemutató tanyájának 4 évszak programját támogatta az Ökotárs Alapítvány. A folyamatosan működő program városi környezetben élő családok és gyerekek számára mutatja be a természet éves ritmusát. A tanya hagyományőrző tevékenységét is folytat, kézműves gyerekfoglalkozásokat is tart.

Hatvani Környezetvédő Egyesület, Hatvan - 350 000 Ft + 500 000 Ft (hitel)

Az 1995-ben alakult közhasznú szervezet célja a hatvani térség épített és természeti környezetének védelme, az ifjúság környezeti nevelése. Fellépnek az illegális hulladékelhelyezés ellen, segítik a pedagógusok

környezeti szemléletformáló munkáját, diákprogramokat, túrákat, táborokat szerveznek. A ma már 66 tagú egyesület 10 tagegyesület munkáját fogja össze. Az Ökotárs Alapítvány a szervezet bér- és irodaköltségeit támogatta.

Hulladék Munkaszövetség (HUMUSZ), Budapest - 320 000 Ft

A szövetség az 1990-es évek elején jött létre, fő feladata a hulladékgazdálkodás problémáinak megoldása. Az Ökotárs Alapítvány a szervezet infrastrukturális fejlesztését, fénymásológép vásárlását támogatta.

Káli-medence Környezetvédelmi Társaság, Salföld - 300 000 Ft

Az 1979-ben alakult, neves művészeket és közéleti szereplőket tömörítő szervezet célja a Káli-medence környezet- és természetvédelme. Az Ökotárs Alapítvány a Káli Híradó című kiadványuk példányszámának növelését és ezáltal a lap ismertebbé válását támogatta.

„Kartal Jövőjéért” Környezetvédelmi Közhasznú Egyesület, Kartal - 290 000 Ft

A helyi környezeti és természetvédelmi értékeket védő egyesület 2004-től havonta környezetvédő újságot jelentet meg Zöld Kisbíró címmel. Terveik között szerepel az emberi jogok védelmében jogsegélyszolgálat, valamint fogyasztóvédelmi tanácsadó iroda felállítása. Az Ökotárs a szervezet irodaköltségeit és az újság megjelenítését támogatta.

Kék Forrás Egyesület, Budapest - 494 000 Ft

Az 1996-ban alakult egyesület alapvetően vizes kérdésekkel, tudományos kutatással és környezettudatos szemléletformálással foglalkozik. 2004-ben több vízvizsgálati bemutatót és mérősorozatot szerveztek (a királyréti és parádfürdői erdei iskolákban). Az Ökotárs Alapítvány működésüket (számítógép, internet-előfizetés, fénymásoló gép) támogatta.

Kelet-Mecsek Gyöngyei Falusi Turisztikai Egyesület, Mecseknádasd - 80 000 Ft

Az egyesület a környező települések környezeti, vallási és kulturális értékeit kívánja megmenteni. Az Ökotárs Alapítvány az egyesület előadásorozatát támogatta.

Környezeti Tanácsadók Egyesülete, Budapest - 130 000 Ft

Az egyesület célja a lakossági tanácsadó irodák hálózatának kialakítása, fenntartása, továbbképzésük szakmai támogatása. Az Ökotárs Alapítvány a Környezeti Tanácsadók Európai Szövetsége tagjainak részvételét támogatta a 2004. június 23-27-én Budapesten tartott közgyűlésen és szakmai tanácskozáson.

Közép- és Kelet-Európai Munkacsoport a Biodiverzitás Megőrzéséért, Miskolc - 340 000 Ft

Az 1993-ban alakult miskolci szervezet hálózata a térség összes országára kiterjed. Fő tevékenysége a riói biodiverzitás egyezmény szellemében a biológiai sokféleség védelme. Az Ökotárs Alapítvány a Bükk Nemzeti Park előterében (Varbó, Parasznya, Radostyán) felhagyott gyümölcsösök természeti értékeinek felmérését és az eredmények közlését támogatta.

Közép- és Kelet-Európai Munkacsoport a Biodiverzitás Megőrzéséért, Budapest - 437 500 Ft

A hálózat központi irodája működési problémákkal küzd: gondot jelent a hatékony kommunikáció kialakítása, a felelősök kijelölése, a kiforratlan jövőkép, a napi munka szervezetlen, az időbeosztás rossz. Az Ökotárs Alapítvány külső konzulens bevonását, és a szervezetfejlesztési folyamat elindítását támogatta.

Magyar Környezetgazdaságtani Központ, Budapest - 680 000 Ft

Az 1998-ban alakult szervezet célja, hogy az állampolgárokban, az állami és helyi szintű döntéshozókban tudatosítsa a természeti erőforrások jelentőségét. A szervezet öt évi működés után újragondolja feladatait, jövőbeli terveit. Az Ökotárs Alapítvány a szervezetfejlesztést támogatta.

Nádasdy Alapítvány, Budapest - 100 000 Ft

A Nádasdy Alapítvány 1997 óta szervez szimpóziumokat, művészeti eseményeket a nádasdladányi Nádasdy-kastélyban. 2004. július 24-én az Egészségvédelem, mint környezetünk része című szimpóziumot rendeztek meg dr. Kopp Mária, dr. Rókusfalvy Pál és sokan mások előadásával.

Nagydobos Felzárkóztatásáért Alapítvány, Nagydobos - 340 000 Ft

A szabolcsi település lakói 1997-ben alapították a szervezetet a település szociális, kulturális felemelkedése érdekében. A támogatott program a mértéktelen hulladéktermelés káros hatásait tudatosította, illetve

ismertette a hulladék keletkezését csökkentő módszereket. Ezt három kiállítás segítette három témában: energiahatékonyság, egészséges életmód és hulladék.

Noé Bárkája Egyesület, Pécs - 70 000 Ft

A 2001 őszén bejegyzett szervezet a veszélyeztetett gyógynövények, elfeledett kultúrnövények védelmével és régi kolostori kertek hagyományának újjáélesztésével foglalkozik. Az Ökotárs Alapítvány a közel 40 általános iskolai diák részvételével megrendezett népdalverseny költségeihez járult hozzá, a versenyt záró drávai hajókiránduláshoz, amely közelebb hozta a diákokat a természethez.

NOE – Ludotéka, Budapest - 200 000 Ft

A NOE – Ludotéka a Nagyváradi téri 164 lakásos ház közösségépítő, környezetvédő szervezete. Célja a környéken lakó gyermekek környezetvédő szemléletének elmélyítése helyi szelektív hulladékgyűjtési programmal, heti rendszerességű kézműves foglalkozással, a jeles napok kerületi megrendezésével, táborok szervezésével. Az Ökotárs Alapítvány a működési feltételek javításához járult hozzá.

Ongai Kulturális Egyesület, Onga - 100 000 Ft

Kulturális programok, tehetséggondozás, hagyományörzés, informatikai szolgáltatás, Teleház működtetése stb. az egyesület célja. Az Ökotárs Alapítvány a Kékdaru című havilap környezet- és természetvédelmi tájékoztató cikkeit, a negyedévente szervezett előadásokat, a szemét- és hulladékégetés problémáira felhívó kiadványt támogatta.

Ökoszolgálat Alapítvány, Budapest - 100 000 Ft

A több mint 10 éve aktívan tevékenykedő, lakossági tanácsadással foglalkozó szervezet új helyre költözött. Környezetbarát irodájának és otthonának kialakítását támogatta az Ökotárs Alapítvány.

Reflex Környezetvédő Egyesület, Győr - 480 000 Ft (hitel)

Az 1987-ben alapított, lakossági tanácsadással, érdekvédelemmel és környezetvédelemmel foglalkozó nagy múltú szervezet infrastrukturális fejlesztését támogatta az Ökotárs Alapítvány, egy előadásokhoz és sajtótájékoztatókhoz használható projektor vásárlásával.

Rekettye Táj- és Természetkutató Egyesület, Budapest – 240 000 Ft

A természeti és táji értékek megőrzésével, regionális természetvédelmi fejlesztési tervek kidolgozásával, oktatással, ismeretterjesztéssel foglalkozó egyesület nyertes programja Gyál, Dabas és Monor térségének hosszú távú fenntarthatósági és fejlesztési koncepcióját ismertette a helyiekkel. Vállalta a helyi hatóságok, gazdálkodók és civil szervezetek együttműködésének elmélyítését, természetvédelmi tudásuk gyarapítását.

Szelíd Energia Alapítvány, Budapest – 190 000 Ft

Az 1992-ben alakult egyesület fő tevékenysége a megújuló energiák népszerűsítése és a fogyasztóvédelem. Az Ökotárs Alapítvány a Gazdaságos és ökológiai fűtés alapjai című füzetnek a kiadásához járult hozzá, és egy használt monitorral is támogatta a szervezetet.

Szelíd Energia Alapítvány, Budapest – 195 000 Ft

A Szelíd Energia Füzetek 6. számának témája az ökológikus mosás. Az Ökotárs Alapítvány a füzet nyomdaköltségeit támogatta.

Szelíd Energia Alapítvány, Budapest – 95 000 Ft

Az Ökotárs Alapítvány a szelíd energia tanösvény földcserélős hűtőállomásának kiépítését támogatta.

Szeméttelp Baráti Kör Egyesület, Pápa-Borsosgyőr – 135 000 Ft

A beszédes nevű szervezet tíz éve küzd a település melletti illegális hulladéklerakó ellen. Egy kisebb terület megtisztításával létrehozott közösségi helyen minden év május elsején Szeméttelp napokat tartanak. Az Ökotárs Alapítvány a 2004. évi rendezvényhez járult hozzá, amikor is a résztvevők illegális szeméttlerakókat számoltak fel, és 200 facsemetét ültettek.

SZIKE Környezet- és Egészségvédelmi Egyesület, Budapest – 150 000 Ft (hitel)

Az Ökotárs Alapítvány a szervezet legrégebbi programját, a szelektív hulladékgyűjtési akciót, és a komposztálás illusztrálását segítő szemléltetőtábla-sorozat készítését, valamint Árpádföld napjának megrendezését támogatta.

Tappancs Állatvédő Alapítvány, Szeged – 60 000 Ft

Az alapítvány célja Szegeden és térségén a kóbor állatok számának csökkentése és a felelős állatvédelmi kultúra kialakítása. A IV. Tappancs Jótékonsági Est is a háziállatokkal való felelősségteljesebb bánásmódra hívta fel a figyelmet, és kitűnő alkalom volt arra, hogy programjaikhoz támogatókat szerezzenek. Az Ökotárs Alapítvány az est szervezési költségeihez járult hozzá.

Tinnyei Garancs Falufejlesztő Egyesület, Tinnye – 118 000 Ft

A szervezet 2001-ben Végvárak Pilisben címmel környezet- és tájvédelmi konferencia szervezésével kezdte meg működését. A következő évben már békamentő akcióba is fogtak, és a munkát azóta is folytatják, többek között az Ökotárs Alapítvány támogatásával.

Tiszavasvári Ifjúsági Kör Egyesület, Tiszavasvári – 200 000 Ft

A 2001-ben alakult szervezet nagy hangsúlyt helyez a települési szintű ifjúsági kulturális és környezeti programok szervezésére. Bár Tiszavasvárin évek óta van szelektív hulladékgyűjtő rendszer, annak előnyeit, használatát nem ismertették a helyi lakosokkal, ezért az egyesület kerékpáros felvonulással összekötött egyhetes figyelemfelhívó akciót szervezett, elemgyűjtési akcióval kiegészítve. Az Ökotárs e programok szervezését támogatta.

Tudatos Vásárlók Egyesülete, Budapest – 300 000 Ft + 400 000 Ft (hitel)

A 2002-ben létrejött szervezet célja, hogy Magyarországon népszerűsítse és támogassa az ökológiailag és társadalmilag tudatos vásárlói magatartást, életmódot. Az Ökotárs Alapítvány a szervezet infrastrukturális működését támogatta, valamint hitelt nyújtott Naomi Klein: No Logo című könyvének megjelentetéséhez és népszerűsítéséhez.

Vas Megyei Művelődési és Ifjúsági Közösségi Alapítvány, Szombathely – 100 000 Ft

Az alapítvány koordinálja a vasi települések rendezvényeit, több megyei vetélkedőt és emléknapokat szervez a jeles vasi tudósokról. Az Ökotárs Alapítvány környezet- és természetvédelmi gyermekprogramok szervezését, környezetvédelmi vetélkedők és az Arborétumi napok megrendezését támogatta.

Védegylet Egyesület, Budapest - 150 000 Ft

A Védegylet a Cromo Közösségfejlesztő Alapítvánnyal dolgozik olyan programokon, amelyek település-fejlesztési és környezeti konfliktusok megoldásában segíthetnek. A tervezett bükkösi cementmű ügyében indított projekt célja az állampolgári tanács, mint döntési eszköz módszerének meghonosítása és kipróbálása.

Zöld Fiatalok Egyesülete, Budapest - 756 000 Ft

A 2001-ben alakult, és egy év elteltével már 45 tagú, fiatalokból álló szervezet a környezetvédelmi jogsértések ellen lép fel. A csoport aktív szerepet játszik a Lehet Más a Világ! Hálózatban, amelynek célja alulról építkező, önálló, környezetéért felelősséget vállaló fiatalok csoportjának megszervezése. Az Ökotárs Alapítvány a hálózat kiadványát, tájékoztató programok, összejövetelek szervezését támogatta.

Zöld Jövő Környezetvédelmi Egyesület, Budafok - 350 000 Ft

Az 1999-ben alakult egyesület a helyi lakosságot tájékoztatja a Metallochemia-szennyezésről. A szervezet a nagytérenyi nehézfém-szennyezés rehabilitációs munkáinak a figyelemmel kísérésére, a feladatok következetes végrehajtására kapott támogatást az Ökotárs Alapítványtól, valamint az egyesület szervezetfejlesztéséhez járult hozzá egy részmunkaidős munkatárs bérével.

Zöld Pont Alapítvány, Budapest - 500 000 Ft

Az 1990-ben alakult alapítvány a Vörösmarty téren ökológiai információs központot hozott létre, és kezdeményezte a pesti dunai rakpart legértékesebb szakaszának autómentessé alakítását. A terv a Mélyépterv szakértőinél és a főváros vezetésénél is visszhangra talált, de tovább nem jutott. Az alapítvány 1991–2000 között szüneteltette tevékenységét, majd a Humánökológiai Klub és a Humánökológia című kiadvány indításával újra életre kelt. A szervezet folyamatosan bővíthető legújabb könyve magok és fácskák cserberelésére alkalmas, az Ökotárs ennek elkészítését támogatta.

Alternatíva az atomenergiára program

E-misszió Egyesület, Nyíregyháza - 505 000 Ft

Az egyesület civil találkozót szervezett az energiaproblémák gyökereinek feltárására és összefüggéseinek bemutatására. Szerették volna elérni, hogy a résztvevők túllépjenek az energiapolitika és a környezetvédelem hagyományos szektorális megközelítésén, és létrejöjjön a témával foglalkozó hazai szervezetek közös platformja. A találkozó eredményeként a résztvevők elhatározták, hogy újraélesztik a zöld energia hálózatot. A találkozón külön téma volt a paksi atomerőmű élettartam-hosszabbítása. A résztvevők egyetértettek abban, hogy ezt lehetőség szerint meg kell akadályozni, de legalábbis mindent el kell követni azért, hogy a felújítás során a legszigorúbb biztonsági követelmények érvényesüljenek.

E-misszió Egyesület, Nyíregyháza - 580 000 Ft

Az egyesület 2004-ben is Zöld Információs Pontot alakított ki a júliusi tokaji Hegyalja Fesztiválon, amelyre 41 ezren látogattak el. A zöld sátor népszerűsége évről évre nő, becslések szerint idén 8-10 ezer érdeklődő vett részt programján: volt, aki az előadásokat hallgatta, volt, aki egyszerűen csak a kiállításokat tekintette meg.

Energia Klub, Budapest - 3 129 400 Ft

Az Ökotárs Alapítvány által támogatott program négy fő területre összpontosult. Az első a 2003-as paksi üzemzavarral kapcsolatos per, valamint az élettartam-hosszabbítás ügye. A második egy hosszú távú kérdés, a nukleáris hulladékok elhelyezése. E téren a szervezet a nyilvánosság tájékoztatásával és a hazai civil szervezetek mozgósításával foglalkozott. Emellett a klub ebben az évben is kiadta a hagyományos Antinukleáris Hírlevelet. A program utolsó eleme egy új kezdeményezés: a fiatalok bevonása és képzése nukleáris kérdésekről.

Energia Klub, Budapest - 2 779 500 Ft

Az együttműködési program keretében a klub tovább folytatta a szomszédos országokbeli partnereivel (Za Matku Zem, Szlovákia, Hnutí Duha, Csehország, Austrian Institute for Applied Ecology, Ausztria) 2003-ban megkezdett munkát, amelynek célja a térség és az EU radioaktív hulladékkezelési politikájának befolyásolása. A résztvevők elsősorban a döntéshozatali folyamatok átláthatóságának növelésére és a társadalom tájékoztatására törekednek mind a hulladékok, mind általában a nukleáris szektor ügyében.

Társadalmi Szervezet a Radioökológiai Tisztaságért, Veszprém – 600 000 Ft

Az alapvetően szakembereket tömörítő szervezet célja egy magyar nukleáris adatbázis létrehozása, amely a nukleáris kockázati forrásokról, a reaktorokról, izotóplaboratóriumokról és hasonló létesítményekről ad átfogó tájékoztatást. A munkához környezeti minták gyűjtésére és mérésére volt szükség – ennek költségeihez járult hozzá az Ökotárs Alapítvány.

Zöldút program

Göncöl Szövetség, Vác – 500 000 Ft

A szervezet a Dunakanyar térségében felállítandó információs táblákhoz kapott támogatást, amelyek a turistákat látják el hasznos információkkal az adott település természeti és kulturális értékeiről, történetéről, valamint tartalmazzák a fontosabb helyi címeket (szállás, étterem, patika, élelmiszerbolt stb.) is.

Pro Vértes Közalapítvány (Csákvár) – 800 000 Ft

Az alapítvány a Csíkvarjai Rét Természetvédelmi Terület fenntartható kezeléséhez kapott támogatást. Egy modell-gazdaság kialakításával a legelőterületek költséghatékony hasznosítása mellett itt lehetőség nyílik a hagyományos pusztai életforma bemutatására és a mai gyakorlatba való átültetésére.

Civil-társ Trust program

Környezeti Management és Jog Egyesület (Budapest) – 3 500 000 Ft

Az egyesület Civil jövőkép címmel tanulmányt készít, melynek célja feltárni, összesíteni és elemezni a magyar jogrendszerben azokat a szabályokat, amelyek a civil nonprofit szervezetek számára az állami, önkormányzati közfeladatok ellátásában való közreműködést szabályozzák.

Európai Nonprofit Jogi Központ (Budapest) – 5 032 500 Ft

A projekt a nonprofit szervezeteket érintő jogi szabályozás átfogó reformjához kétféleképpen kíván hozzájárulni: egyrészt egy széles körben elfogadott szakmai reformkoncepció kidolgozásával, másrészt a jogalkalmazók számára egy, a reformkoncepció elvein nyugvó gyakorlati iránymutatás elkészítésével.

Civil Jövőkép – Átfogó nonprofit jogi reformkoncepció című megyei kerekasztalok

Az alábbi megyei civil szolgáltató központok kaptak egyenként 80 000–250 000 Ft közötti támogatást a rendezvények megszervezéséhez:

Bács-Kiskun megye	<i>Kiskunfélegyházi Civil Szervezetek Szövetsége</i>	Kiskunfélegyháza
Baranya megye	<i>Nevelők Háza Egyesület</i>	Pécs
Békés megye	<i>Közösségfejlesztők Békés Megyei Egyesülete</i>	Békéscsaba
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	<i>Regionális Civil Központ Alapítvány</i>	Miskolc
Csongrád megye	<i>Hansági Ferenc Oktatási Alapítvány</i>	Szeged
Fejér megye	<i>Civil Szervezetek Fejér Megyei Szövetsége</i>	Székesfehérvár
Győr-Moson-Sopron megye	<i>MTE SZ Győr-Moson-Sopron Megyei Szervezete</i>	Győr
Hajdú-Bihar megye	<i>Kelet-Magyarországi Közösségszolgálat Alapítvány</i>	Debrecen
Heves megye	<i>Életfa Környezetvédő Szövetség</i>	Eger
Komárom-Esztergom megye	<i>United Way Vértes Vidéke Alapítvány</i>	Tatabánya
Nógrád megye	<i>Mozgáskorlátozottak Egymást Segítő Egyesülete</i>	Salgótarján
Somogy megye	<i>Nagycsaládok Kaposvári Egyesülete</i>	Kaposvár
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	<i>Első Nyírségi Fejlesztési Társaság</i>	Nyíregyháza
Tolna megye	<i>Mentálhigiénés Műhely</i>	Szekszárd
Vas megye	<i>Vas Megyei Művelődési és Ifjúsági Községi Alapítvány</i>	Szombathely
Veszprém megye	<i>Veszprém Megyei Civil Hálózatért Közhasznú Egyesület</i>	Veszprém
Zala megye	<i>Landerhegy Alapítvány</i>	Zalaegerszeg

Forrásszerzési kampányok támogatása

Állatbarát Alapítvány, Nyíregyháza - 717 000 Ft

A szervezet fő célkitűzése az állattartási kultúra javítása és az állatok jogainak védelme. Az adománygyűjtő akció során olyan szakemberekkel, vállalkozásokkal alakítanak ki együttműködést, akik szponzorálják az alapítványt, vagy szaktudásukat, technikai hátterüket, fizikai és szellemi munkájukat ajánlják fel a szervezetnek.

Danubius Táncegyüttes, Szob - 300 000 Ft

A táncegyüttes működési költségeihez adományok gyűjtése, támogatók, szponzorok keresése, valamint egy színvonalas bemutatózó anyag összeállítása.

Független Ökológiai Központ Alapítvány, Budapest - 500 000 Ft

Az alapítvány fő tevékenysége a fenntartható fejlődés kutatása, megismertetése kistérségi, helyi és közösségi szinten. Országos akciójuk célja, hogy vállalati adományokat gyűjtsenek az Ültess fát utódaidnak! nevű programjukra Farészvények segítségével.

Habeas Corpus Munkacsoport, Budapest - 500 000 Ft

Az emberi jogi szervezet a testtel való önrendelkezési jogok védelméért és elismertetéséért küzd. A forrásszerző kampány alapötlete egy honlapon keresztül kialakított támogatói klub, melynek tagjai rendszeresen támogatják a csoport programjait.

Hejőcsabai Fialatok Egyesülete, Miskolc - 235 000 Ft

Az egyesület fő célja a helyi közösségi élet kialakítása, erősítése, ehhez azonban bővíteni kell a sportcsarnok felszerelését. Az adománygyűjtő kampány elsősorban a helyi vállalkozókat szólítja meg, akiket fogadások és egyéb rendezvények során próbálnak adományozásra ösztönözni.

Magyar Hospice Alapítvány, Budapest - 400 000 Ft

Az alapítvány a gyógyíthatatlan betegek testi és lelki támogatásával foglalkozik, a humánus kezelést és az emberi méltóság megőrzését tartva elsődlegesnek. A Budapest Hospice Ház kórházi részlegének megnyitása érdekében a szervezet egyéni adományozást megkönnyítő online adományozói rendszer kiépítését és népszerűsítését kezdte meg.

Nagycsaládosok Országos Egyesülete, Budapest - 432 500 Ft

Az egyesület internetalapú, sms-küldéssel kombinált adománygyűjtő akciót indít. Ehhez továbbfejlesztik saját honlapjukat és a szervezet tevékenységével összefüggő on-line szolgáltatásokat indítanak el, amelyhez emelt díjas sms-kampányt kapcsolnak. A vállalkozásokat pedig célzott marketinggel igyekeznek megnyerni és felkérni egy-egy ügy szponzorálására.

Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesület, Budapest - 355 000 Ft

A forrásszerző akció fő eleme több időpontban egy-egy akciónap és utcai felvonulás, amelyen adománykérő szórólapokat és csekkeket osztogatnak, majd az akcióorozat végén jótékonyági rendezvényt szerveznek ismert előadóművészek fellépésével.

S.O.S. Krízis Alapítvány, Budapest - 500 000 Ft

A kampány célja, hogy az üzleti szféra bevonásával hosszú távú együttműködést alakítsanak ki és többletforrásokat mozgósítsanak a krízishelyzetben lévő családok támogatására. A támogatás lényege, hogy a vállalkozók szponzoráljanak egy-egy szobát az alapítvány működtetésében lévő szükséglakások, lakószobák közül, vagy az ott lakók foglalkoztatásának elősegítésével támogassák a programot.

„Szarvasért” Alapítvány, Szarvas - 320 000 Ft

A kampány célja egy átfogó adománygyűjtő akció a Szarvasi Arborétumot alapító Gróf Bolza Pált ábrázoló mellszobor felállításához.

Könyvvizsgálói jelentés

Tudatos Vásárlók Egyesülete, Budapest – 500 000 Ft

Az egyesület fő célkitűzése, hogy népszerűsítse, terjessze és támogassa az ökológiailag és társadalmilag tudatos vásárlói magatartást. Forrásszerző kampányuk meghatározó eleme az egyesületi tagság bővítése, és ezáltal a magánemberektől származó adományok, tagdíjak arányának növelése a szervezet bevételein belül.

Védegylet Egyesület, Budapest – 405 000 Ft

A szervezet fő célkitűzése a természeti és kulturális sokféleség megőrzése, a környezetünkért viselt felelősségtudat megerősítése. A fenntartható társadalom megteremtése érdekében létrehozták a Jövő Nemzedékek Képviselőt, melynek támogatására komolyzenei jótékonyági hangversenyt rendeznek.

Velem ki törődik? (Who Cares?) Alapítvány, Budapest – 500 000 Ft

A tervezett kampány keretében nagyszabású adományszerző utcai rendezvényeket (műsoros előadásokat), kiállításokat szerveznek Budapest forgalmasabb csomópontjain, melyeken keresztül közvetlenül találkozhat az utca embere a fogyatékkal élőkkel, megismerve értékeiket, képességeiket. Az utcai rendezvények előadói is a kimagaslóan tehetséges fogyatékkal élők közül kerülnek ki.

Független könyvvizsgálói jelentés a Kuratórium számára az Ökotárs Alapítvány 2004. évi beszámolójának ellenőrzéséről

Ehhez az Ökotárs Alapítvány (1056, Budapest, Szabó u. 17-19.) mellékelte 2004. december 31-én fordulónapra elkészített egyszerűsített közhasznú beszámolójának a vizsgálatát. A beszámoló mérlegében az eszközök és források egyező végösszege 254957 eFt, a tárgyévi eredmény 19342 eFt (közhasznú tevékenységből 15498 eFt nyereség, vállalkozási tevékenységből 2844 eFt nyereség).

Az éves beszámoló elkészítése az Alapítvány igazgatójának felelősége.

A könyvvizsgáló felelősége a beszámoló (mérleg, eredménykimutatás és kiegészítő melléklet) véleményezése a könyvvizsgálata alapján, valamint annak megállapítása, hogy a közhasznú jellegű jelentés az éves beszámoló adataival összhangban van.

A könyvvizsgálót a Magyarországon érvényben lévő törvények és jogszabályok alapján, valamint a Nemzeti Könyvvizsgálói Irányelvekkel összhangban hajtottam végre. A fenti irányelvek értelmében a könyvvizsgáló tervezése és elvégzése révén keletkező bizonyosságot kell szereznem arról, hogy a beszámoló nem tartalmaz jelentős mértékű tévedéseket. A könyvvizsgáló magában foglalja a mérleg és az eredménykimutatás leírásait és állásfoglalásának bizonyítékait mindamellett, amelyeket a törvény előír. Ennek tartalmazzza az alkalmazott számviteli alapelvek megállapítását, valamint a mérleg és az eredménykimutatás összehasonlításának lényeges értékelését.

Meggyőződésem, hogy munkám megfelelő alapot nyújt a független könyvvizsgáló vélemény (záradék) megadásához.

„A közhasznú egyszerűsített éves beszámolót a számviteli törvényben foglaltak és az állásfoglalás számviteli elvek szerint készítették el. A közhasznú egyszerűsített éves beszámoló a közalapítvány vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad.”

Budapest, 2005. február 17.

GODÁNYI KÁROLY
Adománykönyvvizsgáló
1121 Budapest, József u. 26.

Godányi Károly
bejegyzett könyvvizsgáló
MKVK reg. szám: 003707

2004 évi mérleg

ESZKÖZÖK (Aktívák)	Ezer forintban	
	Előző év	Tárgyév
A] Befektetett eszközök	140 716	117 477
I. Immateriális javak	34	4
II. Tárgyi eszközök	73 732	76 108
III. Befektetett pénzügyi eszközök	66 950	41 365
IV. Befektetett eszközök értékhelyesbítése	-	
B] Forgóeszközök	187 410	225 563
I. Készletek	307	
II. Követelések	6 870	6 847
III. Értékpapírok	59 212	104 859
IV. Pénzeszközök	21 021	113 857
C] Aktív időbeli elhatárolások	4 959	11 917
Eszközök (Aktívák) összesen	333 085	354 957

FORRÁSOK (Passzívák)	Ezer forintban	
D] Saját tőke	330 824	350 166
I. Induló tőke	200	200
II. Tőkeváltozás	272 067	330 624
V. Tárgyévi eredmény	-58 557	19 342
IV. Értékelési tartalék		
E] Céltartalék		
F] Kötelezettségek	1 468	4 680
II. Hosszú lejáratú kötelezettségek		
III. Rövid lejáratú kötelezettségek	1 468	4 680
G] Passzív időbeli elhatárolások	793	111
Források összesen	333 085	354 957

2004 eredménykimutatás

Ezer forintban			
A] Saját tőke nyitó összege			330 824
B] Bevételek			
1. Közhasznú működésre kapott támogatás		12 490	
2. Pályázati úton elnyert támogatás		204 629	
3. Céltevékenység szerinti bevétel		8 616	
4. Vállalkozási bevétel		5 409	
5. Pénzügyi műveletek bevételei		14 855	
Összes bevétel			245 999
C] Költségek			
6. Bérek+terhei		17 495	
7. Programköltségek		48 747	
Adományi program és általános segítségnyújtás	5 314		
Energia programok	1 401		
Képzési program	2 663		
Zöldút programok	2 859		
Regionális forrásszerzés	14 867		
Civil-társ TRUST program	21 643		
8. Kifizetett adományok		134 044 *	
9. Tárgyi eszköz és amortizáció		4 489	
10. Pénzügyi műveletek költsége		17 758	
11. Egyéb ráfordítások		4 124	
Összes költség			226 657
D] Eredmény		19 342	
E] Tőkeváltozás eredménye			350 166
Induló tőke			200
Összes vagyon			350 366
Ebből áthuzodó programmaradvány			139 833
Megmaradó saját vagyon			210 533

A környezeti partnerség konzorcium tagjai

Lengyelország – Polska Fundacja Partnerstwo dla Środowiska

Bracka 6/6, 31-005 Krakow, Poland
tel: +48-12-422-5088, fax: +48-12-429-4725
e-mail: biuro@epce.org.pl
<http://www.epce.org.pl>

Csehország – Nadace Partnerství

Panska 7/9, 602 00 Brno, Czech Republic
tel: +420- 542-422-766, fax: +420 542-422-777
Krátká 26, 100 00 Praha 10, Czech Republic
tel.: +420-274-816-727, fax: +420-274-816-727
e-mail: pship@ecn.cz
<http://www.nadacepartnerstvi.cz>

Magyarország – Ökotárs Alapítvány

1056 Budapest, Szerb utca 17-19.
Postai címünk: 1463 Budapest, Pf. 931.
tel: +36 1 411-3500, fax: +36 1 411-3515
E-mail: info@okotars.hu
<http://www.okotars.hu>

Szlovákia – Nadácia Ekopolis

Komenského 21
97401 Banská Bystrica, Slovak Republic
tel./fax: 421-48-4145-259, tel.: 421-48-4145-478
e-mail.: epce@changenet.sk
<http://www.ekopolis.sk>

Románia – Fundatia Pentru Parteneriat

Str. Harghita nr. 7 sc A. ap. 6, 4100 Miercurea-Ciuc,
Romania
tel: +40-66-110678, fax: +40-66-110668
e-mail: epce@topnet.ro
<http://www.epce.ro>

Bulgária – Fondacija Ekoobsnost

12, Parchevic Str., apt. 10 Sofia 1000
tel./fax: +359 2 9515479, fax: +359 2 9515446
e-mail: bepf@bepf-bg.org
<http://www.bepf-bg.org>